

KOMPOST

Strakonický měsíčník o ochraně přírody

listopad 2015

Environmentální akce, reporty, přírodovědná pozorování, ekoporadenské tipy, botanika, zoologie, úvahy, recenze, recepty, tipy na odbornou literaturu i beletrii, zdravý životní styl, náměty na tvořivé činnosti, poezie...

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně
Pobočka Šmidingerovy knihovny Za Parkem
Základní organizace ČSOP Strakonice

Z obsahu tohoto čísla:

Těžební limity byly částečně.....	2
Netopýr na dlani.....	2
Pět sezón farmářských trhů.....	2
Nová zelená úsporám nabídne více..	3
Příběh předdušičkový.....	3
Tetřev hlušec – vzácný obyvatel.....	4
Již půl roku vegansky večeříme.....	6
Zechovické předzahrádky.....	7
Veget na pokračování – 45. díl.....	7
Projekty ZŠ realizované za finanční...	8
Kněžice mlhovitá.....	9
Večer s dokumentem – 21. díl.....	9
Sčítání kání, jednání o stromech.....	9
F. J. Rubeš - současník F. L. Č.....	12
Josef Němec: „Safírové oči“	13
S Josefem Kouteckým o medicíně....	13
„Přátelé, vaše obavy jsou zbytečné“	14
Dělají stromy nepořádek?.....	15
Jedlý Kompost - sezónní zelenina.....	16

I zde může být v příštím čísle uveřejněn váš článek!

napište nám...

Foto -ah-

Kompost stále hledá nové přispěvatele!

Ohlédnutí

Těžební limity byly částečně prolomeny

Nepříjemná zpráva pro všechny ekologicky smýšlející dorazila z výjezdního zasedání vlády 19. října 2015 v Ústí nad Labem. Částečně padly územní limity těžby uhlí, které zájmovým podnikatelským skupinám odolávaly mnoho let. Těžba byla povolena v dolu Bílina, kde se nachází zásoby cca 125 mil. tun hnědého uhlí (některé odhady hovoří až o 285 mil. tun). Naopak těžit se zatím nebude v dole Československé armády, kde leží pod zemí přibližně 750 mil. tun uhlí. Zde riziko pokračující těžby ohrožovalo obyvatele Horního Jiřetína a Černic i samotné tyto obce. Na základě těchto informací a čísel se tedy někomu může výsledek jevit jako rozumný kompromis. Avšak pouze na první pohled. Definitivní rozhodnutí o osudu uhlí v dole ČSA nepadlo a současná vláda jej tak deleguje na vlády budoucí. Těžaři mohou v následujících letech pokračovat v tvrdém lobbyingu za prolomení limitů i zde. Co je však nejpodstatnější - nebyl vyslán jasný signál, že devastace životního prostředí, lidských sídel i zdraví ve chvíli, kdy uhlí ležící v zemi nepotřebujeme, je zcela nepřijatelná. Obyvatelé zmiňovaných obcí mohou prozatím slavit, ale klidný spánek jim rozhodnutí vlády rozhodně nepřinese. Více se dočtete např. [zde](#), situaci v širších souvislostech rozebírá také [tento článek](#) nebo [nové číslo zpravodaje Ďáblík](#). -jj-

Netopýr na dlani

Setkáme-li se s netopýrem někde venku, většinou se jen mihne a je pryč. Nebo jej najdeme jak spí, zavěšený třeba na kůře stromu, v jeskyni... ale v takovém případě na něj nesmíme ani sáhnout, protože je to jednak zákonem zakázáno, jednak každé vyrušení těchto zvířat je spojené s velkou ztrátou jejich energie. A tak pouze netopýra nalezeného na zemi (nebo jiném přístupném místě svědčícím o zranění), můžeme vzít pomocí nějakého hadru nebo v rukavici do ruky, přendat do krabice a dopravit do záchranné stanice (v našem případě do Makova – viz [zde](#)). Jinak jedinou příležitostí vidět netopýra doslova na dlani je podobná vzdělávací akce, jaká se konala v sále ŠK v úterý 20. 11. 2015, a to pod hlavičkou strakonické ZO ČSOP a knihovny Za Parkem. S dvěma živými hendikepovanými samečkami netopýra rezavého přijela paní Ing. Dagmar Zieglerová, předsedkyně ZO ČSOP Nyctalus z Prahy (viz www.nyctalus.cz).

Netopýr rezavý, foto archiv ZO ČSOP Nyctalus

sms (731 523 599) nebo mail (nyctalus@email.cz, nejlépe s fotografiemi). Totéž platí i na jakékoli jiné obtížné situaci.

Po vydařené besedě jsme se rozcházeli s dobrým pocitem, děti si odnášely omalovánky, nálepky, plyšáčky a jiné drobnosti (jejichž koupě je spojena s příspěvkem na činnost Nyctalu) a oba netopýří kluci už zase v klidu odpočívali ve své přepravce, zabezpečení proti vyrušování i proti zimě. Měli za sebou nejen návštěvu ŠK, ale i strakonické organizace Fokus. V přírodě žít kvůli poškození křídel nemohou, ale díky péči svojí ošetřovatelky se po vyléčení zranění mají v zajetí docela dobře, putují čas od času po školách a jiných místech a lidé se při těchto akcích zbavují svých předsudků, které vůči netopýrům dříve možná měli. U nás ve Strakonici jsme měli tu čest nejen teď díky paní Zieglerové, ale i 4. 4. 2014, když přijela Mgr. Dita Weinfurtová, a ještě předtím při návštěvách Terezy Březinové-Bradáčové (viz např. [zde](#) nebo [zde](#)). -ah-

Pět sezón farmářských trhů a pátý ročník kurzů vegetariánského vaření

Měsíc říjen byl pro akce pořádané Ekoporadnou ŠK důležitým mezníkem. Kromě zahájení pátého ročníku cyklu besed Zelené otazníky v prostorách bývalého Baobabu odstartovala se stejným pořadovým číslem další sezóna kurzů zdravého vegetariánského vaření. Ty se v roce 2011 rozběhly celkem nenápadným způsobem v

malé kuchyňce v patře nad bylinkárnou U Lva a díky velkému zájmu se za čtyři sezóny rozrostly do celkem pěti kurzů s měsíční frekvencí na čtyřech místech strakonického okresu. Strakonické lekce, které jsem mohl rozdělit do dvou akcí ("začátečníci" a "pokročilí") se přesunuly do dobře vybavené cvičné kuchyňky ZŠ Povážská. Obě skupiny může navštívit kdokoli, bez jakýchkoli předchozích znalostí - rozdíl je pouze v jejich náplni - začátečnické lekce řeší jednotlivé potraviny racionální a bezmasé kuchyně, pokročilé pak konkrétní gastronomické postupy nebo tematické okruhy. Postupem času jsem byl osloven zájemci z Blatné, Volyně a Čestic a pomohl tak kurzy rozběhnout i na těchto místech. Přehled o listopadových termínech pro všechna tato místa získáte [zde](#). Za cenu 80 Kč si krom receptů a praktických dovedností odnesete i něco málo z teorie v oblasti tvorby zdravějšího jídelníčku. Pro představu náplně kurzů pro pokročilé nalistujte str. 16. Při první letošní lekci jsme se věnovali vaření ze sezónní zeleniny.

Příprava vege burgerů, foto -ah-

Naopak svůj závěr zažila již pátá sezóna farmářských trhů. Za dobu svého konání si již trhy na prvním hradním nádvoří vytvořily okruh příznivců, i když účast veřejnosti v letních měsících byla o něco slabší než po zbytek sezóny. To mohlo být způsobeno také průběhem počasí, kdy mohla v létě teplota v kamenném prostoru šplhat ke 40 stupňům. O to větší obdiv si zaslouží všichni prodejci, kteří navzdory těmto podmínkám a někdy nižším tržbám trhy každý druhý pátek pravidelně navštěvovali. K bezplatnému prodeji drobných přebytků pěstitelské nebo rukodělné činnosti byl pro tuto sezónu poskytnout prostor mezi ZUŠ a mostem Jana Palacha. Bohužel byl využíván spíše okrajově. Největší fronty se tvořily u stánků s klasickými farmářskými potravinami - zeleninou, bramborami atd. Farmářské trhy si kladou za cíl kromě poskytnutí prostoru k prodeji samotných těchto komodit také posílení odpovědného spotřebitelství formou vědomého nakupování produktů s menší ekologickou stopou, dohledatelným původem a způsobem výroby. Fotky z jednotlivých termínů si můžete prohlédnout na [facebooku](#). Uvítáme také jakoukoli zpětnou vazbu k organizaci trhů. -jj-

Překopávky

Nová zelená úsporám nabídne více peněz po delší dobu

21. října byly zveřejněny podmínky další výzvy programu Nová zelená úsporám (NZÚ). Na rozdíl od předchozích výzev přináší ta nejnovější několik zlepšení. V první řadě je to kontinuální povaha - NZÚ bude otevřená až do roku 2021 a nabídne celkovou částku 27 miliard korun získaných z prodeje emisních povolenek. Mělo by dojít ke zjednodušení celé agendy podávání žádostí. Bude potřeba méně povinných dokladů a ověřených kopií, než tomu bylo v minulých výzvách. Celý proces by se měl podstatně zrychlit do celkové délky přibližně devíti týdnů. Díky dlouhému trvání výzvy je možné žádost vypracovávat postupně. Žádat můžete také zpětně - o podporu již hotových projektů. Kromě dotace na výměnu oken, dveří, zateplení domu nebo výměnu elektrických zdrojů za tepelná čerpadla bude novinkou možnost požádat o podporu instalace fotovoltaických systémů a systémů nuceného větrání se zpětným získáváním tepla. Podporována bude také výstavba domů s nízkou energetickou spotřebou. Podrobnější informace k NZÚ se dozvíte na stránkách: www.novazelenausporam.cz. V jihočeském regionu můžete pro bezplatnou a nezávislou konzultaci oslovit např. Energy centre v ČB: www.eccb.cz. -jj-

nová

zelená

úsporám

Příběh předdušičkový

Jednoho dne jsem se vydal na krátkou procházku, jejímž cílem byla jako již mnohokrát Stará řeka u Strakoníc. Cestu jsem si naplánoval s přihlédnutím k zastavení za mémi předky na hřbitově u kostela sv. Václava. A jak se později ukázalo, ono přihlédnutí mělo toho dne daleko větší význam než návštěva zmíněného říčního ramene. Na hřbitově se zdá, že se jedná o smutné pietní místo. Ale velmi často vzpomínám na slova pana Jaroslava Achaba Haidlera, kterého jsem poznal kdysi v Milevsku při jedné z návštěv židovského hřbitova. Pan Haidler je člověkem, který dovede rozklíčovat nápisy na židovských náhrobnících, a protože je to psáno jiným písmem a jinou kulturou, skrývají tyto nápisy také jinou myšlenku, někdy velmi poetickou. K tomu zmíněný badatel dodával, že na hřbitově se dějí věci, z kterých zcela

určitě mají mrtví povyražení. Toho jsem pamětliv, a snad proto nehledím na hřbitov jen jako na místo posledního odpočinku, ale občas také místo skrytě šprýmovné a poučné. Výměna hřbitovního kvítí, zvláště toho umělohmotného, není věcí poutavou ani nijak zvláštní. I když musím připustit, že myšlenky tvůrců takových květin se ubírají zajímavými kombinačními cestami, kdy vzniknou parostliny, které jsou ve světě nevidané. A tak, když podle babiččinych instrukcí něco podobného umístíte do vázy a po čase to vyjímáte ven, pomyslíte si: „Taková paráda, a jak jí čas setřel PVC pel“ a přemýšlíte, kde nejbližší najdete popelnici na umělohmotný odpad. Jenže u míst s přídechem smrti se netřídí. Tady už je světské setříděno. O to větší překvapení, když v tomto poloprimitivním zadumání zaznamenáte koutkem oka na váze pohyb. A když se podíváte, ejhle - pod tím umělohmotným humusem rosnička zelená (*Hyla arborea*). Sedí na rantlíku vázy a mžourá do denního světla,

Rosnička zelená bytem ve váze na hřbitově u sv. Václava ve Strakonicih, foto -vh-

nepotřebuje někdo jiný než naše pomíjivá maličkost. A co teprve celý hřbitov u kostela sv. Václava - to nejsou jen kamenné monumenty a pietní prostor, ale také svérázný biotop. Jen mít oči otevřené. Ale o tom třeba někdy jindy a znova. **-vh-**

co že ji najednou vytáhlo z pohodičky ven. Povolení z KÚ na transfer žab mám, ale ten se nekonal – nechal jsem žabku být a nějakou chvíli jsme na sebe zírali. Dokonce povolila i jednu fotku. Ven ze svého bytečku nevyskočila, tiše zaklouzla zpět do vázy a koukala po žabím z vody. Tak jsem jí vyměnil onu umělohmotnou bylinu za jinou, opatrně, abych ji snad nepíchl do zad. Vodu jsem ponechal původní, žabí. Malý hloh, který nám již pokrývá polovinu hrobu, jsem nezastříhl. Co když to malé stvoření vylézá do jeho větví a nad mikroleskem vodní hladiny své vázy pje podvečerní písni. Nemusí být všechno maximalistické. Postavil jsem vázu opět na záda svých předků a popřál jim příjemného odpočinku za žabího zpěvu. Žádné negativní vlny jsem nezaznamenal, takže to bylo asi v pořádku. Jen z nedalekého Podsrpu krákorál krkavec velký. Ale ten je pomalu na každém kopci v okolí našeho města. Takže žádná mystika. Jen doufám, že když neudržíme okolí hrobu podle pravítka a v duchu čisticích prostředků, nevyvoláme tím vlny jiné, sousedsky světské.

U Staré řeky jsem uviděl ledňáčka říčního, ale žabu v hřbitovní váze nepředčil, i když je na Birdlife „ve vědeckém světě“ i s fotkou. Snad ještě pár slov pro dokreslení jevu zvaného „rosnička v trubce“ - je to pár let, co jsem rosničku viděl v polyetylenové trubce ve studni na nádvoří strakonického hradu. A několik dní před popisovanou příhodou jsem na zahradě poslouchal rosničku zelenou, která byla zalezlá do plotové kovové trubky. Její hlas byl opravdu impozantní. Konkurenční žabka na nedalekém stromě si o nějakém vítězném hlaholu mohla nechat jen zdát.

A ponaučení: budme opatrní při opečovávání hrobů. Kdo ví, jestli je ještě nepotřebuje někdo jiný než naše pomíjivá maličkost. A co teprve celý hřbitov u kostela sv. Václava - to nejsou jen kamenné monumenty a pietní prostor, ale také svérázný biotop. Jen mít oči otevřené. Ale o tom třeba někdy jindy a znova. **-vh-**

Shell ustupuje od těžby ropy v Arktidě

Dlouhotrvající ropná horečka v oblasti Arktidy by snad mohla v blízké budoucnosti výrazně ochladnout. Před několika týdny oznámila firma Shell, že v dohledné době ustupuje od těžebních operací v Čukotském moři. Důvodů je několik. Kromě toho, že těžba ropy v těchto končinách je velmi náročná a tudíž i finančně hůře rentabilní, nevidaným způsobem se proti těmto snahám semklo veřejné mínění. Mohutné kampaně ekologických organizací určitě nepřidaly už tak dost špatné reputaci firmy Shell a některých dalších. Posledním hřebíčkem do rakve bylo zrušení prodeje dalších těžebních koncesí americkou vládou. V letech 2016 a 2017 se tak nebudou konat vládní aukce na těžební práva v Arktidě. Můžeme pouze spekulovat, jak velký vliv na tento řetěz událostí měl silný hlas veřejnosti - doufejme však, že veliký, neboť by to bylo jasnou ukázkou toho, jak velkou moc mají v těchto situacích i "řadoví občané". Více se dočtete např. [zde](#). **-jj-**

Tetřev hlušec – vzácný obyvatel NP Šumava

Horské smrčiny české i bavorské Šumavy s necelými 23 tisíci hektary tvoří největší souvislý areál tohoto ekosystému ve střední Evropě. Kromě dalších kriticky ohrožených druhů zde žije i tetřev hlušec. Jsou to vzácné biotopy, které spolu s rašelišti či ledovcovými jezery požívají největší ochrany nejenom v NP Šumava, ale jsou chráněny i v rámci EU.

Tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*) patří do řádu hrabavých ptáků (čeleď: tetřevovití). Kohout dosahuje přibližně velikosti krocana, jeho hmotnost se pohybuje od 3,5 kg do 5,1 kg. Jeho zbarvení je tmavé a výrazně lesklé. Samice je méně nápadná a menší (o hmotnosti do 2 kg). Slepice hnízdí na zemi. Snáší obvykle na přelomu dubna a května 6 – 10 vajec. V počátcích sezení je slepice velmi plachá a snadno hnízdo opustí. Sedí 26 – 28 dní. Hned první den po narození kuřata se slepicí opouštějí hnízdo a vydávají se hledat potravu. Slepice odhrabává opad a hrabanku, mladí si potravu, většinou živočišnou, sezobávají sami (larvy a kukly mravenců). Problém nastává při chladném a deštivém počasí, kdy

hrozí nejen prochlazení kuřat, ale i nedostatek potravy, neboť hmyz je málo aktivní. Už po čtrnácti dnech jsou mláďata schopna dlouhého letu. V tomto věku už nepotřebují zahřívání. Do čtyřiceti dní jsou zcela opeřena, přesto až do podzimu zůstávají se slepicí. V září pak odcházejí mladí kohouti, později i kuřice. Kuřata jsou lehce zranitelná a úmrtnost dosahuje někdy až 90 %. Mezi přirozené nepřátele patří liška, kuna a nově také černá zvěř, která se rozšiřuje stále do vyšších poloh.

Tetřev se většinou pohybuje po zemi. Živí se požíváním různých bobulí (borůvka, brusinka, klikva, malina), výhonky a lístky rostlin. Část potravy tvoří také hmyz a někteří bezobratlí. Přes zimu žije ze zásob, snaží se co nejvíce ušetřit energie získané přes léto. V tomto ročním období nepohrdne ani jehličím, semeny či pupeny stromů. K rozmělnění potravy požívají tetřevi také drobné kamínky. Ve volné přírodě se dožívá maximálně 12 let, v zajetí i více než osmnácti. Tok probíhá od března do začátku května na místech zvaných tokaniště. Jsou to většinou paseky, mýtiny či okraje lesů. V tomto období jsou tetřevi velmi agresivní. Někteří jedinci dokonce napadají lidi, kteří vstoupili na jejich území. Poslouchat tetřeví zpěv a pozorovat jeho tanec je jedinečný zážitek. Tetřev během celých staletí budil pozornost svým tajemným způsobem života. V severních zemích jej dokonce považovali za převtělení horských bůžků. Na území Čech byl jeho výskyt poprvé zaznamenán již v polovině 10. století. Byl loven jako užitková pernatá zvěř a někteří poddaní měli zvláštní povinnost odvádět je na příslušné panství. Populace proto neustále klesala. Celoročně hájen je u nás až od roku 1979. Ovšem hlavním činitelem jeho hromadného mizení z naší krajiny bylo a je její znečištění a změna prostředí. Začínají se kácet ve velkém lesní porosty. Od 17. století se v lesích, zvláště jeho vyšších polohách, kde je tetřev doposud nerušen, začíná v letních měsících pást dobytek. Od začátku 19. století dochází ke změnám i v myslivosti. Je povoleno provozovat myslivost na vlastních pozemcích, myslivost se stává lidovější, začíná se lovit i pro zábavu. Na jednotlivá panství jsou zvaní, za účelem společného lovu, významní hosté. V roce 1892 se uvádí, že na schwarzenberských panstvích ulovilo 23 hostů celkem 95 kohoutů tetřeva. V roce 1912 bylo u nás uloveno přes dva tisíce kohoutů. V této době byl také díky větší ochraně tetřev velmi rozšířen, objevuje se i v okolí Prahy. Česká tetřeví populace začíná pozvolna ubývat po první, ale zvláště po druhé světové válce. Velký vliv na pokles populace mělo přemnožení jeho přirozených predátorů, hlavně kun a lišek, později i divokého prasete. K likvidaci tokanišť a přirozeného prostředí tetřeva přispělo plošné kácení lesních porostů, ale i změna skladby lesů, kdy zmizelo bylinné a křovinné patro. Mezi faktory ohrožující život tetřeva na Šumavě patří také antropogenní vliv. Hluková zátěž při komunikacích, narůstající turistický ruch, rozvoj rekreačních středisek či světelné znečištění. Na druhou stranu zůstala tetřeví populace paradoxně zachována díky vzniklému pohraničnímu pásmu při západních hranicích Čech. Nejdůležitější místa výskytu tetřeva jsou dnes v oblastech I. zón NP Šumava.

V polovině třicátých let 20. století je ještě odhadováno na 12 tisíc jedinců, v roce 1998 uvádějí myslivecké statistiky jen 91! V současnosti se vyskytuje v ČR do 300 exemplářů, přes 90 % z tohoto počtu žije právě na Šumavě. Podle Evropské klasifikace ohrožených druhů ptáků patří tetřev mezi tzv. zajištěné. Další ochranná opatření jsou zakotvena v dokumentu „Směrnice evropské rady o ptácích 79/409/EEC“. Proto je nezbytné, aby tento vzácný pták nebyl rušen

ve svém přirozeném teritoriu, hlavně v době, kdy vyvádí mladé, neboť sebemenší vyrušení vede k rozptýlení kuřat do krajiny, kde se následně stanou snadnou kořistí pro dravce či dojde k jejich prochlazení. Stejně osudné může být vyrušení v zimním období, kdy tetřev nemá dostatek potravy a snaží se zcela bez pohybu udržet v sobě co nejvíce energie. Každé vzletnutí mu ubírá spoustu sil. Pokusy s umělým odchovem tetřeva se většinou neuchytily, protože i uměle odchovaný jedinec má stejné predátory a je stejně náchylný na výkyvy počasí jako tetřev z přirozené populace, takže úhyny byly stejné, nehledě na vysoké finanční náklady.

Nejlépe se tetřevu daří v rozlehlých smíšených nebo jehličnatých lesích vyšších poloh, které jsou posety velkým množstvím nevelkých mýtin a pasek. V minulosti tomu tak ale vždy nebylo, protože se vyskytoval i ve středních polohách, odkud postupně počínaje začátkem 20. století mizel. Vyhledává také místa s podrostem bobulovitých keřů, které mu umožňují nejenom úkryt, ale zároveň potravu. Důležitá jsou i místa s hojným výskytem mravenišť. Tetřev nemá rád příliš strmé kopce. Nejvíc mu vyhovují mírně svažité, jižně exponované svahy. Vyhledává staré suché stromy, kde rád vysedává a odkud má pěkný rozhled, se zmlazeným porostem, který mu slouží jako úkryt. Tudíž nemusíme mít obavy, že současný stav některého šumavského porostu, mrtvé dospělé patro a pod ním obnovující se zmlazení, by tetřevovi dělalo nějaké problémy. (Jsou dokonce některé živočišné druhy, kterým expanze lýkožrouta smrkového vysloveně vyhovuje. Patří mezi ně vzácný datlík tříprstý, který všechna vývojová stádia lýkožrouta vyhledává a je pro něj zásadní potravou.)

lendusek,

Tetřev hlušec, foto Lenka Dušková

Aktivita tetřeva je omezena výhradně na denní dobu. Kohouti přespávají na stromech, zatímco slepice s mláďaty tráví noc na zemi. Opačně je tomu v zimě, kdy většina stop pochází od kohouta. Zejména v zimě jsou nohy silně opeřené, z boků prstů tetřevům vyrůstá zvláštní blána, což vytváří tzv. sněžnicový efekt. Kromě období toku žije tetřev skrytě a samotářsky, a to v místech, kde není rušen činností člověka. K úspěšnému rozvoji populace potřebuje vhodný životní prostor o rozloze více než 30 kilometrů čtverečních, kde se ovšem překrývají teritoria více kohoutů a slepic. Pro stabilní populaci tetřeva je nutná plocha asi 50 tisíc hektarů souvislého lesa, který je dostatečně strukturován ne příliš rozsáhlými mýtinami. Populace jsou velmi labilní vůči infrastruktuře, která je omezuje v jejich přirozeném prostředí, často pak dochází k úhynu ze stresu. Z důvodů velké vzdálenosti jednotlivých populačních skupin od sebe dochází také k nedostatečné výměně genetických informací, což má negativní vliv na celkové zdraví populace.

Počty kohoutů na šumavských tokaništích se pohybují od jednoho až po sedm (dlouhodobý průměr je 1,29). Na Železnorudsku mají zásadní význam pro rozvoj zdejších tetřevích populací území okolo Jezerní hory, Svarohu, Ostrého a Lomniček. Mimo období toku jsou tetřevy využívány lokality v okolí Špičáku a Pancíře či Můstku. Na tyto místa navazuje výskyt tetřeva jednak na Kochánovských pláních a jednak právě zde v oblasti Debrnické hornatiny. V těchto vyjmenovaných lokalitách se odhaduje počet tetřevů až na 100.

Kromě Šumavy se u nás tetřev vyskytuje v Novohradských horách, Krušných horách, v Českém lese (uměle vysazen), v Beskydech či Králickém Sněžníku (uměle vysazen). Poslední jedince tetřeva lze vidět ve východních Krkonoších a v Jeseníkách. Počty tokajících kohoutů u nás se odhadují asi na 150 kusů. Největší část české populace žije na Šumavě v oblasti Modravských plání. V současnosti žije asi 90 % českých tetřevů v oblasti Šumavy (české části), tzn. asi 250 kusů (údaj je z roku 2011). Do sta kusů čítá také populace na rakouské a bavorské straně Šumavy. Celková plocha, na které se šumavský tetřev vyskytuje, se odhaduje na 300 km². V minulosti obýval i lesy v nižších polohách. Na začátku 20. století se u nás tetřev hojně rozšířil, na Jihlavsku, v Pošumaví dokonce i v okolí Prahy. V současnosti se opět uměle vypouští v Brdech. **Josef Pecka**

Použitá literatura:

HUDEC, K. a kol.: Fauna ČR, Ptáci 2/1, Academia Praha, 2005.

BALDRIAN, P.: Tetřev hlušec: Druh, který vymizel z našich lesů. Vesmír, říjen 1999, roč. 78, čís. 10.

BUFKA, L.: Tetřev hlušec v Horním Bavorském lese a na Šumavě. Rozšíření a vývoj populace na Šumavě.

Již půl roku vegansky večeříme

Lasagne, sojové výpečky s pečivem, guacamole a raw kešu sýr se lněnými raw placičkami, pohankovo-rýžovo-zeleninový Eintopf s tofu a olivami, carpaccio z červené řepy, domácí rajčátka, slané muffiny se sušenými rajčaty a tofu párkem, sladké vanilkové muffiny s čokoládou a domácími čokoládovými ozdobami, bezlepkový pouťový koláč, ovesné sušenky s rozinkami a brusinkami, hroznové víno – to vše bylo na bohatém a mimořádně chutném menu poslední (v pořadí již šesté) veganské večeře ve Strakoncích. Setkání se koná jednou měsíčně, vždy první neděli v měsíci od 17 hodin v [čajovně Pod Stolem](#). Každý

Foto Jana Petříková

něco připraví a společně donesené věci sníme. Společně stravování se z životů mnohých z nás, vlivem rychlého stylu života, zcela vytratilo, a je velice příjemné opět si na něj čas vyčlenit. Možná, že zjistíme, že se opravdu nejedná o čas ztracený, a začneme to praktikovat i ve svých rodinách, což může mít jedině pozitivní vliv na naše vztahy a potažmo na náladu ve společnosti obecně. Projekt komunitního veganského stravování začal před téměř pěti lety v Olomouci. V současné době se takovéto pravidelné gurmánské setkání koná na pětadvaceti místech České a Slovenské republiky (viz [zde](#)).

Proč jsme se vlastně rozhodli zapojit i v našem městě? Chtěli jsme vytvořit prostor pro sdílení podobných názorů, obohacujících myšlenek, rozdílných zkušeností, nových informací a chutných receptů. VvS ([Veganské večeře Strakonice](#)) mají být příležitostí pro setkávání nekonformně uvažujících lidí, z jejichž seznámení mohou vznikat nové projekty, ať už kulturně kreativní nebo zabývající se ochranou zvířat, životním prostředím, lidskými právy, soběstačností... Líbí se mi myšlenka přesunu lidí majících společné téma od facebookových skupin zpět ke společnému stolu, ke komunikaci z očí do očí. No a v neposlední řadě to byl důvod zcela osobní – prostě ráda pro ostatní pečtu a vařím. A nejsem v tom sama. Od pravidelných účastníků často slyším, jak s nadšením vyprávějí, co se chystají na příští večeři připravit. VvS jsou prostě i radost, prostá radost z toho, dělat ostatním radost jednoduchými věcmi.

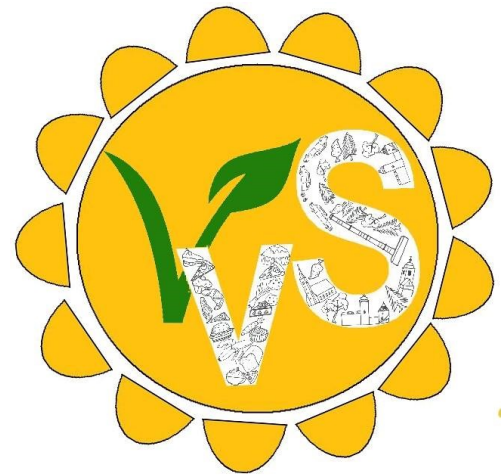
Za dobu fungování veganských večeří vzniklo nejedno přátelství. Podařila se ochutnávka na Veget Festu, která byla částečně v režii VvS. Chystá se materiálová sbírka

pro uprchlíky na srbsko-chorvatském hraničním přechodu Bapska. Přemýšlíme nad založením komunitní potravinové banky a počínaje listopadovou večeří bude VvS spojena se schůzemi strakonické pobočky českobudějovické skupiny BudSOB (neboli Bud' soběstačný!), jejímž hlavním cílem je posilovat lokální soudržnost a soběstačnost v oblasti potravin, služeb a energie. Vychází v principu, že máme všeho dostatek, problém je pouze ve špatné alokaci zdrojů. Založena je na výměně produktů, zkušeností, služeb a času za vlastní alternativní měnu, která je nesměnitelná s klasickými penězi. Více se dozvíte na www.budsob.cz nebo na některé z následujících večeří.

Zaujala-li vás myšlenka veganských večeří, tak prostě přijďte. Nezáleží na vašem běžném jídelníčku, ale pouze na tom, že si chcete vychutnat minimálně jednu večeří v měsíci bez jakýchkoli živočišných produktů. Nemáte-li čas, chuť či odvahu něco připravit, nevádí, čajovna vše má a ráda za vás pokrm připraví. Zpravidla se jedná o setkání tří generací, takže s sebou vezměte děti, rodiče, partnery, kamarády nebo prostě přijďte sami. Těšíme se na vás.

Závěrem bývá možnost jmenovat ty, díky kterým se dobrá věc daří realizovat. Určitě se jedná o všechny účastníky – skvělé kuchaře a kuchařky, bezkonkurenční personál a prostředí čajovny. Ale chtěla bych poděkovat i svému psovi. A to nejen za pravidelnou toleranci absence dlouhé nedělní procházky a trpělivost, se kterou čeká, až po všem tom pečení a vaření půjdeme konečně ven, ale především za změnu, kterou jsem díky němu prošla. Prostřednictvím něho jsem si totiž uvědomila, jak důležité je být aktivní. Nebýt totiž konkrétní aktivity konkrétních lidí, nedostal by šanci zjistit, že život může být i dobrý, a já bych nepoznala tak báječného, veselého a láskyplného parťáka, jakým mi je. Začínám se vědomě prokousávat silnou vrstvou vlastního flegmatismu. Jak napsal Mahátma Gándhí: „*Budme sami změnou, kterou chceme ve světě vidět.*“

Jana Petříková

Zechovické předzahrádky

Je obtížné udržovat kvetoucí předzahrádky od jara do podzimu? Je to krása nejen pro pěstitele, ale pro celou vesničku, tak jako se to daří na několika místech v chráněné obci Zechovice u Volyně. Historické štíty, upravené pečlivou rukou pana Krále, různobarevné květiny – to vše potěší srdce každého návštěvníka. Jen ještě ohrazení kapličky a památníku padlým z I. světové války, kterých bylo na tak malou obec neuvěřitelně mnoho, čeká na dobré lidi, aby na tomto pozemku rozšířily krásu květin. Ti, co se nevrátili a zahynuli v cizině, by si to jistě zasloužili.

Pastva pro oko i pro včely, foto J. Podhorský

Rozkvetlé záhony jsou důležité i pro včely, které zde hledají kvalitní, různorodou potravu. Nejlepší je vybírat druhy rostlin tak, aby se střídaly a poskytovaly pastvu v každém ročním období – například u našeho domu pečuje moje pracovitá manželka o červené a žluté tulipány, žluté a bílé narcisy, oranžové afrikány, zelenobílé korejky (pryšec vroubený), oranžové montbrécie, několikero druhů růží, kosatce, lilie, slunečnice, plamének... a tak od prvních jarních dní až skoro do zimy přináší taková předzahrádka jak krásu, tak užitek. Navíc se hodí ke staré chalupě víc, než kdybychom u ní měli trávník a túje. Až pojedete někdy na Volyňsko, rádi vás v Zechovicích uvítáme. **Jindřich Podhorský**

Veget na pokračování – 45. díl – Mýtus č. 10 – Rostliny přece také trpí

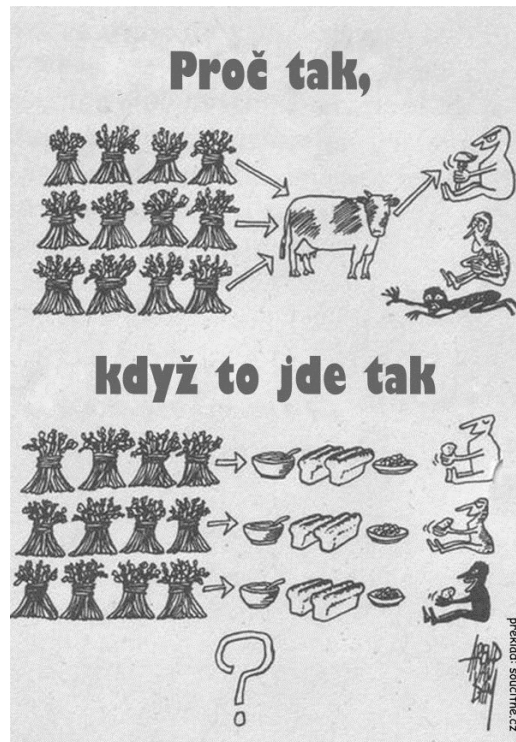
Na závěr miniseriálu o deseti mýtech vegetariánství jsem zařadil argument, který se mi osobně jeví spíše jako úsměvný. Je však používán poměrně často. Těžko říci, jestli přichází až ve chvíli, kdy byly všechny předcházející vyvráceny, nebo je myšlen skutečně vážně a má obhájit konzumaci živočišných produktů. Stejně jako všech devět předchozích musí být po zběžném zamyšlení pokládán, pokud ne za nepravdivý, tak alespoň za neadekvátní. Pokusím se stručně vysvětlit proč.

I když se tu a tam objeví na internetu článek o zázračných schopnostech rostlin, z pohledu vědy nebyla jakákoli schopnost vnímat bolest či utrpení rostlinami v námi známých měřítkách prokázána. Domněnky tohoto charakteru spadají spíše do esoterických okruhů vnímání světa, což však pro debatu v těchto intencích není podstatné. Doposud nebyla prokázána existence jakýchkoli rostlinných struktur s funkcí podobnou živočišné nervové soustavě, ani jednotlivých nervových buněk. Z tohoto předpokladu vycházím, pokud tvrdím, že rostliny nemohou vnímat bolest žádným podobným způsobem, jakým jsou toho schopni živočichové. Veškeré doposud pozorované reakce se pohybují v oblasti reakcí na fyziologické podněty (sucho, změny teploty, záření atd.) a je pravděpodobné, že takto můžeme vyložit i celou řadu dosud nevysvětlitelných jevů. V čistě filozofické rovině – i kdybychom nyní

nebo v budoucnu přijali možnost, že rostliny nějakým způsobem vnímají, museli bychom vždy porovnávat, na jaké úrovni je tato schopnost ve srovnání s vnímáním živočichů, resp. museli bychom porovnávat naši spotřebitelskou volbu (konzumaci rostlin x živočichů). Vycházejme totiž ze základního předpokladu, že něco přece jenom konzumovat musíme, pokud chceme žít dále.

Nejpodstatnější fakt celé této diskuze je však tento: Při konzumaci živočišné potravy zabíjíme několikanásobné množství rostlin, které jsou snědены zvířaty během jejich výkrmu. Argument o citících rostlinách by tak v žádném případě neměl být používán v debatách mezi obhájci konzumace masa a vegetariány. I když nás to nemusí zprvu napadnout, člověk živící se rostlinnou stravou má „na svědomí“ mnohem méně rostlinných životů než člověk s konvenčními stravovacími návyky. Základní souvislosti tohoto neefektivního plýtvání jsme rozebírali v jednom z minulých dílů seriálu ([Kompost č. 6/2015](#), str. 7).

Protěžování tohoto argumentu může být také základním nepochopením celé filozofie alternativních výživových směrů. I když je cílem lidí, kteří vyznávají stravu na rostlinném základě, minimalizace utrpení žijících bytostí, je více než jasné, že se k tomuto ideálnímu cíli budeme vždy pouze blížit. Odstranit utrpení zcela není možné, ale měli bychom se o to snažit všemi dostupnými prostředky. Měli bychom tedy chápat, že i kdyby byla schopnost rostlin trpět v budoucnu prokázána, s největší pravděpodobností bude na mnohem méně rozvinuté úrovni, než je tomu u zvířat. Tyto poznatky by tedy měly logicky směřovat k volbě konzumovat čistě rostlinnou stravu, nikoli ke snaze obhájit utrpení zvířat. -jj-

Projekty ZŠ realizované za finanční účasti Jihočeského kraje

V loňském školním roce jsme se zúčastnili grantové výzvy se dvěma projekty zaměřenými na podporu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ve školách. V obou případech jsme se svými žádostmi uspěli a získali jsme finanční prostředky z Grantového programu Rozvoj venkova a krajiny.

Hlavním cílem projektu s názvem „Život za humny naší vesnice“ bylo rozvíjet a posilovat u žáků pocit sounáležitosti s přírodou, osobní zodpovědnosti za jejich jednání a chování ve vztahu k životnímu prostředí formou osobního prožitku pomocí výukových programů ve specializovaných pracovištích v Jihočeském kraji. Poznávání přírodních zajímavostí ve vzdálenějších částech rodného kraje přináší nejen nové zážitky a poznatky, ale dává žákům též možnost srovnání s prostředím, ve kterém žijeme. Do projektu jsme zařadili i děti ze školní družiny, které se velmi aktivně a s nadšením podílejí na všech našich aktivitách. Projekt byl tedy jistou formou „odměny“ za dlouhodobou péči našich žáků o životní prostředí ve škole a v jejím bezprostředním okolí a zároveň pozitivní motivací pro naši další činnost v oblasti EVVO. Vyučující si pro své žáky vybrali programy, které odpovídaly jejich věku a zároveň vhodně doplnily výuku přírodovědných předmětů. Naše finanční spoluúčast na tomto projektu je 40%.

Foto Marie Linhartová

Projekt „Včely patří do zahrady“ má žáky vést k uvědomění si důležitosti a nezbytnosti včel při opylování rostlin, má oživit výuku přírodopisu a do budoucna motivovat děti k vlastnímu včelaření. Zakoupili jsme prosklený pozorovací úl, žáci mohou v reálném prostředí pozorovat život včelího společenstva, aniž bychom včely zbytečně rušili rozebíráním úlu. Včely jsou umístěny v odlehle části školní zahrady kvůli eliminaci případných zdravotních rizik u alergiků. Od letošního školního roku se již někteří žáci zapojili do péče o včelstvo ve včelařském kroužku pod vedením Ing. Petra Vlažného. Zde se názorně seznamují s životem včel a s včelími produkty, jako je med, mateří kašička, propolis, vosk. Na jaře jistě ochutnají

med z naší školní zahrady, z včelího vosku si zkusí vyrobit voňavou svíčku. Se zásadami správného včelaření, potřebnými pomůckami včelaře a nezbytnou péčí o včely se seznamují v reálných situacích, učí se chovat tak, aby se včely ani děti necítily ohroženy. Noví zájemci o práci ve včelařském kroužku jsou vítáni. Díky tomuto projektu jsme zároveň přispěli k rozšíření druhové rozmanitosti na školní zahradě a připomínáme si i tradiční hodnoty života na českém venkově. Naše finanční spoluúčast na tomto projektu je 20%. Marie Linhartová, ZŠ Čestice

Kněžice mlhovitá

V [Kompostu č. 9/2015](#) jsem na str. 9 v článku o kuklici *Phasia aurigera* zmínila kněžici mlhovitou (*Rhaphigaster nebulosa*). Tuto kněžici jsem pozorovala 27. 9. 2013 ve Strakonících v Bezděkovské ulici, 2. 10. 2013 v Plzni v Karlovarské ulici, 3. 6. 2014 v Nymburce a 21. 9. 2015 v Horažďovicích na náměstí a v Žižkově ulici. Jedná se o šedohnědou velkou ploštku s tmavými skvrnami. Vysává rostlinné šťávy, ale i hmyz nebo ptačí trus. Rozšířena je hlavně v teplých oblastech ČR. V létě žije nenápadně převážně na ovocných stromech (v Nymburce se vyskytovala v zahradě), na podzim se ukrývá do lidských sídel. Přezimuje dospělec a nová generace se objevuje od července. Dospělec se brání zápachem. Z báze zadečku vybíhá dlouhý trn, který dosahuje až k předním kyčlím. Jestli jím může kněžice bodnout člověka, jsem se bohužel nikde nedočetla a ani jsem to nezkoušela. Podrobnější literaturu o plošticích pro laiky jsem zatím neobjevila. **Eva Legátová**

Kněžice mlhovitá, foto Eva Legátová

Použitá literatura:

JAVOREK V.: Kapesní atlas ploštic a kříšů, SPN Praha, 1978.

HUDEC, K. a kol.: Příroda ČR: průvodce faunou, Academia, Praha, 2007.

Večer s dokumentem – 21. díl – Made in China

Pokaždé když si teď koupím nějaký výrobek s tímto štítkem, vzpomenu si na tento dokument. O pracovních podmínkách v Číně už patrně slyšel každý. Nízké platy, práce dětí, poškozování životního prostředí... Tento hodinový snímek je však v něčem jiný. Není sestaven z pobuřujících záběrů, přesto je mrazivě depresivní. Odhaluje všeobecně přijímanou beznaděj lidí žijících v něčem, co by se dalo bez ostychu označit za „komunistický kapitalismus“. Kamera britských tvůrců dokumentu doprovází jednu zcela průměrnou čínskou rodinu. Tedy průměrnou z čínského úhlu pohledu, pro našince jde o něco jenom

těžko představitelného. Rodiče žijící 2000 km od svých vlastních dětí vychovávaných prarodiči v rodné vesnici. Ubytovna nekonečně velkého průmyslového podniku, dvanáctihodinové směny sedm dní v týdnu, plat v přepočtu tři eura denně. Když to dobře dopadne, vidí se se svými odrůstajícími potomky jednou za rok nebo za dva. Zbytek výchovy probíhá poštou a po telefonu. Do toho všeho předák fabriky polovičního věku než většina zaměstnanců, který s úsměvem na rtech vysvětluje do kamery prosperitu svého podniku, zábory půdy rolníkům pro stavbu nové továrny a na každodenním politickém školení svých zaměstnanců je se stejným úsměvem nutí opakovat zaklínadla o prosperující komunistické Číně. U večerní

cigarety záblesk naděje, že se dluh vzniklý lékařským ošetřením jednoho z rodičů po úrazu podaří za několik let práce ve fabrice splatit a budou se moci vrátit zpátky ke svým dětem. Chvillemi se rozhodujete mezi bezmocí a naivitou, později zjistíte, že mezi tím není vůbec žádný rozdíl. V závěrečné části filmu čtyřdenní návštěva rodné hroudy a odjezd zpátky. Tentokrát minimálně na tři roky...

Dokument Made in China můžete zhlédnout [zde](#). -jj-

Sčítání kání, jednání o stromech, sázení...

Do všech výše jmenovaných činností je možné se na podzim zapojit a podpořit tak ochranné aktivity ZO ČSOP Strakonice. Sobota 14. 11. bude dnem celostátního sčítání kání, o kterém jste si mohli přečíst hned dva články v minulém čísle Kompostu. Máme dobrou zprávu, že u nás na Strakonicku se okruh sčítatelů snad přece jenom rozšíří. Je to dobře, protože tato akce má nejen dlouhou tradici, ale i velký význam. Sice by se dalo namítnout, že při deštivém nebo větrném počasí se káně tolik neukazují, jindy že můžeme omylem nasčítat jednu kání dvakrát nebo jinou přehlédnout, že někde je tras hodně blízko sebe a někde zase žádné... jenže tak je to s každým pozorováním v terénu, že musíme s určitými nepřesnostmi počítat. I tak můžeme dojít k zajímavým závěrům (např. k tomu, že se káně zdržují dlouhodobě na stejných místech, takže už předem víme, kde je uvidíme) a co je hlavní, údaje se během let nastřádaly a dají se využít při různých jednáních, pokud mají v krajině nastat změny a zjišťuje se, jak je to kde s osídlením volně žijícími živočichy. Možná, že právě vámi podaná hlášení budou jednou hrát roli, až se bude rozhodovat o některém z cenných biotopů a jeho obyvatelích... Jak už bylo řečeno minule, můžeme vám pomoci s vytipováním trasy nebo i jakkoliv jinak.

Podobné je to s jednáním o stromech, kde i vy můžete pomoci hájit ty, které jsou perspektivní a měly by zůstat na svém místě. Podzim a zima jsou obdobím, kdy se s žádostmi o kácení dalších a dalších dře-

vin vždycky doslova roztrhne pytel. Důvody jsou často oprávněné, někdy ale neuvážené. Naše ZO má zažádáno o možnost dostávat o těchto řízeních informace a vstupovat do nich. Střídají se v tom hlavně můj muž Vilda a kolega Honza Juráš. Pokud by se chtěl někdo další přidat, samozřejmě bychom to uvítali. Při jednání se zopakují důvody uvedené v žádosti, pak se ke stavu stromu vyjádří odborník z odboru ŽP MÚ Strakonice. Není snadné se rozhodnout, protože roli zde hraje mnoho okolností. Například i postavení ostatních dřevin v okolí, jimž může v některých případech prospět prosvětlení a provzdušnění příliš hustého porostu, jindy naopak může pokácení stromu těm okolním silně uškodit (tím, že přijdou o ochranu proti prudkému slunci, větru atd.). Cílem je, aby ke kácení docházelo jen v nutných případech, kdy je ve hře nějaké skutečné nebezpečí nebo jiný vážný důvod. Žádosti majitelů pozemků totiž bývají někdy podávány pod vlivem různých zbytečných předsudků nebo snahou usnadnit si za každou cenu práci s úklidem u domu, aniž by byla brána v úvahu důležitost zeleně a nutnost její ochrany. Kdo chce při jednání s žadatelem zastupovat veřejnost (protože kvalitní zeleň je věcí obecného zájmu, stejně jako třeba bezpečná doprava nebo dětská hřiště), může to činit prostřednictvím některého z občanských sdružení, např. právě ZO ČSOP (nejprve spolu s námi, ale po získání potřebných zkušeností a vědomostí časem i samostatně).

Z akce Buteo, konané na Strakonicku s účastí širší veřejnosti, foto -ah-

Vítané je samozřejmě i sázení nových stromů a keřů všude, kde to jen jde. Ani to není tak úplně jednoduchá záležitost, protože je potřeba vždycky zvážit, komu pozemek patří, co se nachází pod zemí, co v okolí, jaké konkrétní nároky ta která dřevina má... Prostřednictvím Ekoporadny ŠK vám můžeme nabídnout příslušnou literaturu, dohodnout konzultaci, případně nabídnout i pomoc při práci. **-ah-**

Pozvánky - listopad 2015

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně zve:

Kurz zdravého veg(etari)ánského vaření

Úterý 10. 11. - „Pokročilí“ a čtvrtek 12. 11. - „Začátečníci“. Od 18:00, cvičná kuchyňka ZŠ Povážská (Nad Školou 560)
Již pátý ročník úspěšných kurzů. Probíhají opět na ZŠ Povážská 1 x měsíčně do května, hlásit se je možné na každý zvlášť. „Začátečnické“ lekce jsou určeny pro ty, kteří kurzy v minulých letech nenavštěvovali. Jednotlivé kurzy na sebe nenavazují. Přijďte rozšířit své kulinářské obzory o potraviny a pokrmy z oblasti zdravé a bezmasé kuchyně. Kurzy budou doplněny teoretickým povídáním o surovinách a postupech zajímavých nejen pro vegetariánské vaření. Hlaste se na jan.juras@knih-st.cz nebo 721 658 244. Obdobné kurzy probíhají také v Blatné, Volyni a Česticích (listopadové termíny viz [zde](#)).

Zelené otazníky - „Chceme mít ve veřejných prostorech zeleň?“

Středa 18. 11., 18:00 bývalý Baobab (Bavorova 20, Strakonice)

Jaká je role zeleně pro člověka a pro biodiverzitu? Má mít zeleň nějaký řád? Potřebujeme zelenou a modrou infrastrukturu? Nejen na tyto otázky se pokusí odpovědět **RNDr. Tomáš Kučera, Ph.D.** z Přírodovědecké fakulty JU v ČB. **-jj-**

Pobočka ŠK Za Parkem a ČSOP zvou dospělé i děti:

Výstavka větvíček na určování

Pokračují akce **Paměť strakonických stromů a Nejmilejší knihy**. V půjčovně pro děti a dospělé na pobočce Za Parkem (Husova 380). Otevřeno: PO a ČT 13 - 18 hod., ST 8 - 12 hod.

Podzim v přírodní zahradě

Zazimování, zakládání vysokých záhonů aj. (přednáška s promítáním), **František Langmajer, středa 4. 11., od 17:00** v promítacím sále strakonického gymnázia.

Jak zeleň pomáhá udržovat mikroklima, hospodařit s vodou a živinami

Přednáška s promítáním, doc. RNDr. Jan Pokorný, CSc., středa 11. 11., od 16:00 ve velké zasedačce MÚ Strakonice.

Ozdoby z vlny a papíru

Tvořivý podvečer s Janou Lebedovou, pondělí 23. 11., mezi 17:00 – 19:00 hod. v půjčovně v Husově ulici č. 380 (Ize přijít kdykoliv v tuto dobu, třeba jen na podívání). Potřeby budou připraveny, ale hodilo by se přinést i vlastní (nůžky, čtvrtku, karton, tužku, vlnu, bavlnky, popř. chemlon apod.).

Strakonické příběhy XXIII.

Pan Labuť. Johanitský velmistr Jan ze Švamberka a vlákna příběhů jeho časů. Úterý 24. 11. od 18:00 ve společenském sále ŠK na III. hradním nádvoří. Další vyprávění regionálního historika Karla Skalického v rámci rozsáhlejšího strakonického cyklu, doprovázené projekcí různých dokumentů a vyobrazení.

Výlet do Písku

Sobota 28. 11., sraz v 8:50 před nádražím ČD, v 9:08 jede vlak (s přesedáním) do Písku. Podíváme se např. na novou naučnou stezku k řece a odpoledne navštívíme charitní jarmark ve waldorfské ZŠ Svobodná. Zpět jede vlak v 17:09.

Další společné hraní na kantely

Vyrobené při akcích ŠK, případně i další nástroje. Neděle 29. 11. od 18:00 na pobočce Za Parkem ve spolupráci s o. s. Spolna. K hraní, zpěvu nebo jen k poslechu zveme také veřejnost.

Schůzky přírodovědného kroužku MOP

Sraz každý týden v pátek v 16:00 před hradem u kanceláře CIAO. Při kroužku se může scházet i skupinka dospělých bez dětí, případně také oddíl starších školáků. 6. 11. půjdeme na hřbitov, ozdobíme svíčkami opuštěné hroby a povíme si o svátku Dušiček. 27. 11. jsme pozváni na zahrádku k Taschnerovým. Při dalších schůzkách budeme hlavně vyrábět ozdoby a dárky pro strakonický charitní jarmark...

Na pobočce, na telefonním čísle 380 422 720 nebo na hrdlickova@knih-st.cz bude možnost domluvit případně i další akce, např. procházku spojenou s komentovanou prohlídkou některého ze zajímavých míst, apod. -ah-

Šmidingerova knihovna zve:

Lenoška

Šmidingerova knihovna otevřela pro své návštěvníky novou odpočinkovou místnost – Lenošku. Nepospícháte? Chcete u nás strávit trochu času nejen výběrem knih a časopisů? Pak využijte prostor Lenošky, kde si můžete v klidu posedět, popovídat, prolistovat vybrané knihy, nebo jen vypít kávu a odpočinout si. Lenošku najdete v oddělení pro dospělé u naučné literatury.

Pojďte s námi do přírody

4. 11. – 30. 11., ŠK, vstupní hala. Výstava, která představuje činnost Centra ekologické výchovy Podskalí (pobočky DDM Strakonice) - kroužky, akce, soutěže, programy, zookoutek. A možná i to, co vás překvapí...

Jaroslav Landsinger uvádí...

Pondělí 9. 11., 17:00, ŠK, společenský sál, vstupné 20,- Kč. Filmy z archivu Muzea středního Pootaví a Strakonické televize. Galerie osobností strakonicka - představíme Vám medailónky Josefa Režného, MVDr. Miroslava Vondříčky, Ladislava Roma, Ladislava Matějky a MUDr. Zdeňka Cvrčka. Cyklus spolupořádá ŠK s Muzeem středního Pootaví.

Kurzy počítačové gramotnosti

Úterý 10. 11., pro úplné začátečníky: Posíláme první e-mail, 9:00–10:30, ŠK, studovna. MS PowerPoint, 13:00–14:30, ŠK, studovna. Kurzy jsou přednostně pro čtenáře ŠK. Zájemci se musí na kurz přihlašovat osobně, proti vratné kauci 100,- Kč.

Díky, pane Werichu

Středa 18. 11., 17:00, ŠK, společenský sál,

vstupné 40,- Kč/pro členy AVČ 20,- Kč. Tvorbou Osvobozeného divadla a životy jeho protagonistů nás provede PhDr. Věra Kubová. Doplněno ukázkami nesmrtelných písní. Beseda v rámci cyklu AVČ.

Tvořivá dílnička pro děti - vyrábíme krabičku na šperky

Čtvrtek 26. 11., 8:00 - 11:00, ŠK, oddělení pro děti.

ŠK spolupořádá:

Evropská unie a migrace

Středa 4. 11., 18:30, ŠK, společenský sál. Beseda s europoslancem Tomášem Zdechovským.

Zdraví od základu

Pátek 13. 11., 17:30, ŠK, společenský sál, vstupné 50,- Kč. Přednáška MUDr. Karla Erbena o homocysteinu.

Snowfilmfest

Neděle 29. 11., 16:00, ŠK, společenský sál, vstupné 80,- Kč. Celovečerní promítání filmů, které získaly řadu ocenění na zahraničních filmových festivalech a týkají se extrémního lyžování, zimního lezení, snowboardingu, skialpinismu a dalších extrémních zážitků a sportů.

Pozvánky odjinud:

Týden pro hospic

Domácí hospic Athelas Písek vás srdečně zve na sérii akcí v týdnu od 2. do 8. 11. Podrobný program naleznete [zde](#). Účinkující, kteří na akcích vystoupí, se vzdávají honoráře ve prospěch Domácího hospice Athelas.

Drobné smetí

Vláda vyhlásila CHKO Brdy

12. října bylo rozhodnuto o vzniku naší 26. chráněné krajinné oblasti. Rozloha území bude 350 km² a pečovat o něj bude Agentura ochrany přírody a krajiny. Více se dočtete [zde](#).

Zápisy z přírodovědných výletů

Poslední dva reporty ze zájezdů do Bavorska a na festival ptactva ve Tchořovicích naleznete [zde](#) a [zde](#).

Videohlédnutí za Veget Festem a petice za zákaz norování

Reportáž Strakonické televize o druhém Veget Festu v Rennerových sadech můžete zhlédnout [zde](#). Petici za zákaz norování, která zde byla před odesláním také k dispozici, podepsalo na dvou místech ve Strakonících celkem 305 lidí. -jj-

Literární okno

F. J. Rubeš - současník F. L. Čelakovského

Básník a prozaik František Jaromír Rubeš (1814 – 1853) už není dnes skoro vůbec známý, i když byl kdysi nazýván českým Dickensem. Nedávno jeho jméno zaznělo z jeviště společenského sálu naší knihovny, protože se o něm při své besedě zmínil pan Arnošt Goldflam. Má ho rád a není divu, protože F. J. Rubeš, jak o něm říká „Ottův slovník naučný“, měl vzácný dar hravosti a ve 40. letech 19. století „přinesl do chmurné nálady literární“ lehkost a humor. Moc se toho od něj bohužel dnes sehnat nedá, ale něco málo se mi dohledat podařilo, například provokativní slova „Než jít trapně dobře, líp je hezky bloudit!“ Jsou otištěna ve výboru „Hledání modrého květu“ sestaveného Ivanem Slavíkem.

Z dlouhé básně „Konvalinky, karafiáty a pomněnky“ jsem vybrala tři sloky na ukázkou – humorné sice zrovna nejsou, promlouvá z nich nešťastná duše „ve mrákotách pustých“, ale k podzimní dušičkové atmosféře se hodí tím víc. A pokud by vás zajímalo, kde je skutečný spisovatelův hrob, našli byste jej ve Skutči. Podle internetové encyklopedie Wikipedie (viz [zde](#)) je dobře udržovaný a litinový náhrobek také. **-ah-**

Konvalinky, karafiáty a pomněnky

*I já býval šťasten,
vše se na mne smálo,
a i ve snách se mi
jen o rájích zdálo.
Prchli krásní snové,
svět můj dřímá v mdlobě,
ach, již jen jsem sochou
na svém vlastním hrobě*

*...
Komu vezdejšího
žití zhasla svíce,
toho prý neboli
na světě nic více.
Umřelo mé srdce,
v hrobě odpočívá,
a ono mě přece
někdy zabolívá.*

*...
Po světle kdo touží,
plesá, když se šeří,
ve mrákotách pustých
světýlku uvěří;
dívko, duše moje,
ach, též slunce žádá,
lži mi třeba, jenom
řekni: „Mám tě ráda.“*

František Jaromír Rubes

Foto -ah-

Josef Němec: „Safírové oči“

V září se ve Strakonících uskutečnil nultý ročník festivalu s názvem Strakonice nejen sobě. A nutno dodat, že s velmi pěkným ohlasem. Díky nadšení pořadatelů i ochotě účinkujících se na mnoha scénách po celém městě představilo mnoho jednotlivců, souborů i skupin, jejichž smyslem je dělat radost sobě i ostatním. A tak strakonický divák zjistil, jak kulturní a akční potenciál se v jeho bydlišti nachází a čekalo na něj nejedno překvapení. Možná ani netušil, že ten "kluk od sousedů" hraje divadlo, skládá písničky, vyhrává šachové partie či píše knihy...

Josef Němec, foto archiv ŠK

ku, by jen stěží někdo zahlédl pohupovat se ve vlnách malou loďku. Voda si s ní dělala, co chtěla. Bylo jí úplně jedno, že je v ní nějaký život. Objevil se klikatý blesk, který ozářil přibližující se masu hory...

Kdo a kam se pustil v takovém nečase na cestu? A jak to bylo dál? Můžete se těšit na příběh plný dobrodružství, a navíc nyní čeká Josefova prvotina na vydání svého pokračování. Doba dává nejen příběhům, ale i jejich zpracování zrát jako dobrému vínu - na ukázkách, které zazněly během tohoto večera, byl krásně demonstrován autorův jazykový i stylistický posun. A tak držíme palce, ať hvězda stoupá stále vzhůru!

Jitka Svobodová

S Josefem Kouteckým o medicíně, umění... a o přírodě

V roce 2005 vydalo nakladatelství Akropolis knihu dětského onkologa profesora MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc. „**Zůstal jsem klukem**“ a jistě tím vzbudilo velkou pozornost, protože jde o mimořádnou a všeobecně uznávanou osobnost. Kdo knihu četl, může ji pokládat za poměrně dost odlišnou od toho, co obvykle v našem časopisu propagujeme, ale mně se to takhle nejeví. Všimla jsem si při čtení hlavně těch záležitostí, na kterých se snadno můžeme shodnout – a těch je plno.

Je pravda, že pan profesor na rozdíl od nás nechválí vegetariánství nebo snahy jed-

notlivců zajímat se vedle klasické medicíny ještě o různé další směry, ale to se mu nemůžeme divit. Ve své praxi se setkává s úspěšnými případy léčenými chemoterapií a je logické, že je zaměřen právě na ni, věnuje jí většinu svého času a „z druhé strany“ vnímá hlavně to, co se nepovedlo. Jako knihovnice jsem se s jeho myšlenkami s velkým zájmem seznámila a zmíněný titul doporučuji svým čtenářům k přečtení, i přesto, že zrovna tak čtu a nabízím i knížky od autorů, jejichž zkušenosti s alternativními metodami jsou dobré. Vážím si zkrátka všech, kdo se poctivě o něco snaží a chovají se podle svého nejlepšího svědomí – různost v jejich názorech není mým cílem na škodu a jsem ráda, že si můžu díky podobným knihám rozšiřovat své obzory.

Ze vzpomínek pana profesora Kouteckého bych ráda ocitovala např. jeho slova o umění: „... Umění je pro mne příležitost, jak vnímat pestrost projevů života. Dokáže otevřít nové a dokonalejší prostory pro jiný, lepší život vlastní a nezřídka i pro životy druhých...“ I přesto, že umění sotva utěší někoho, komu se stalo neštěstí, je jeho síla veliká a těžko nahraditelná. V knize je popsán například nevšední zážitek z poslechu Beethovenovy IX. symfonie:

... V jednom okamžiku, kdy Smetanovou síni bouřilo to nejfortissimovější fortissimo, jsem „slyšel absolutní ticho“. Neumím to lépe popsat, neumím to vysvětlit (byl jsem při vědomí, soustředěný, to ticho jsem „slyšel“ mozky, bylo to ticho „věčnosti“), nemusíte mi věřit. Nikdy na ty vteřiny nezapomenu. Nemohu je nikomu předat, nikomu vnutit... Nepochybně však analogii mého „absolutního ticha“ nabízí každé umění, nezávisle na tom (a možná, že je to tak lépe), že podstatu krásy nelze slovy vůbec zachytit...

To samé platí o kráse přírody a v knize je i tomuto tématu věnováno hodně prostoru. Ať už jde o okouzlení z doby dětství, kdy ještě létaly v lesích jak malá letadélka desítky roháčů a v potoce se při troše štěstí a šikovnosti dal pod břehem rukama nahmatat a pohladit pstruh, nebo o chvíle odpočinku po vyčerpávající práci lékaře.

Co se mi líbilo z celé knížky asi nejvíc, to je jedna drobná příhoda – z dávné návštěvy vystoupení Louise Armstronga: „... Měli jsme tenkrát jen jeden lístek, samozřejmě jsem dal přednost ženě a k Lucerně jsem ji šel jen doprovodit. Manželka ale potkala už v Lucerně známého – pořadatele, který pro mě doběhl, ještě mě chytil a protáhl mě dovnitř. A aby se to nepletlo, ve vyprodané Lucerně zůstalo jediné volné místo přímo vedle mé ženy. Tak jsme vychutnali celý koncert společně. Neuvěřitelná náhoda...“ Pro mě je ta událost uvěřitelná, protože se mi něco podobného také mnohokrát stalo. Jsou to okamžiky, za které je člověk vděčný a má díky nim pocit, že naše vědomosti, pracovitost a kázeň jsou jedna věc a to, čemu se říká „příznivá situace“ nebo třeba „mimořádné štěstí“, k tomu přidává ještě něco podstatnějšího, s čím člověk tak trochu počítá, ale jen v skrytu duše a s velkou pokorou. Povolání dětského onkologa by bez toho snad ani nešlo vydržet, jak je náročné, ale platí to i na obyčejnější práci a situace – našťastí... -ah-

Foto -vh-

Listovka

„Přátelé, vaše obavy jsou zbytečné...“

Měli jste rádi pana **Lubomíra Lipského** (19. 4. 1923 – 2. 10. 2015)? Předpokládám, že ano, protože si nějak nedovedu představit, že by ho někdo rád neměl. Starší Strakoňáci si jej dobře pamatují například jako filmového dědu Potůčka při exkurzi u nás ve Fezku, mladší možná viděli divadelní představení „**Pan Kaplan má třídu rád**“ (podle knížky L. Rostena) v Městských divadlech pražských (viz např. [zde](#)), kde měl pan Lipský ještě jako devadesátník jednu z vedlejších rolí a navíc hrál na pozoun. Já sama jsem to štěstí měla a moc ráda na to vzpomínám. Nebo na [dům Lipských](#) a Horníčkových v Hradešínské ulici v Praze, krásně zarostlý popínavými rostlinami. A taky nikdy nezapomenu na jeden karbanický večer na anglickém kempu, kdy jsem hrála s ostatními až do noci oblíbenou kempovou hru Dutch Blitz, můj muž Vilda pro mě poslal našeho syna a poradil mu, že budou stačit dvě slova - a sice z už zmíněných „[Třech chlapů na cestách](#)“. Měl pravdu – sotva Vojta pronesl úsloví dědy Potůčka, zachraňujícího nešťastnou oběť

Foto -ah-

hazardu („Drógo drógo“), už jsem se uprostřed hry zvedala a se smíchem upalovala na pokoj.

Pohřeb pana Lipského 9. 10. byl určitě smutný, ale zkusím si představit, jak by jej asi komentoval on sám. Možná slovy z Jirotkova „**Saturnina**“, v jehož televizní podobě hrál dědečka v kostkovaném županu s helmou a sekyrkou. Třeba cynickou poznámkou „**Pohřbíme ho, až se vrátíme...**“, nebo ujištěním „**Přátelé, vaše obavy jsou zbytečné...**“? Nebo (a to se mi zdá nejpravděpodobnější) legračně přísným a pak najednou usměvavým rozloučením „**Dobrou noc!**“. **-ah-**

V „Listovce“ o listovce

Za časů našich babiček bývalo listí, podobně jako tráva nebo sláma, velice ceněno. Nebylo tehdy ještě znečištěné škodlivinami z aut a dělal se z něj mj. výborný kompost zvaný listovka. Dnes jej důchodci bohužel často nazývají nepořádkem a říkají to i před vnučaty, místo aby se jím společně s nimi brouzdali a těšili se z barev a vůně, než se vezme koště a z chodník se zamete, aby nevznikla listovka nedopatřením na něm a nemuselo se pak mezi dlaždicemi vytrhávat tolik mléče nebo pampelišek. Vzpomněla jsem si na to při čtení nejnovějšího čísla časopisu **Ďáblík** (viz [zde](#)), kde hned v úvodníku se pan Jiří Řehounek pozastavuje nad úporným vytvářením „anglických trávníků“, zatímco skuteční Angličané už takhle nakrátko dávno nesečou a oblíbili si „butterfly gardening“ (motýlí zahradičení). Snad se to k nám brzy donese a stejně tak úcta ke stromům a vědomí, že (i ve městech) patříme k sobě.

Potěšilo mě, když mi pan Jindřich Podhorský vyprávěl o péči o zahradu v Zechovicích (viz jeho článek na str. 7) a o tom, jak jeho paní pomáhá stromům udržovat vláhu. V létě pod ně nanosí do kruhu posečenou trávu, na podzim vrstvu listí. Kolem kmene nechá trochu volného prostoru, aby k němu mohl vzduch. Stromy mají díky tomu více vody i živin a zvláště v letošním horkém létě to bylo určitě ku prospěchu. Manželům Podhorským není ani v poměrně pokročilém věku zatěžko vzít nářadí do ruky a vyrazit do práce – a možná za svůj dobrý zdravotní stav vděčí právě tomu. Nechci ale zlehčovat zdravotní problémy někoho, kdo na úklid přecejzen nestačí a uvítá pomoc nás mladších. Pamatuju si, jak to

Foto -ah-

naše děti vždycky bavilo, když jsme se dali spolu do práce a byla u toho spousta legrace. To samé zažíváme při podzimních schůzkách MOPíků, když nás Zdeňka Skalická někdy pozve k paneláku, kde bydlí, přinese pak ze sklepa hrábě, a když se všichni nabaží her, vytvoří pod stromy úhledná kola – a je to vlastně taky hra. Vyprávíme si při tom, že stromy taky „uklízějí“, a sice prach a kouř ze vzduchu. Ale o tom jsme už měli v Kompostu několik článků (např. v [č. 11/2012](#)), tak se nebudu opakovat. Mám teď ještě hodinku času na podzimní práce, tak hurá do toho a už se na ně těším... **-ah-**

Jedlý Kompost

Recepty z Veget Festu II.

Houbovo-„Masové“ Koule

Inspirováno food webem <http://www.veganotic.cz/>.

Ingredience: cca 600g žampionů, 4 cibule, 4 stroužky česneku, 1/2 hrnku řepkového oleje, 3 lžice kvalitní sójové omáčky, 1 lžička mletého kmínu, 1 lžička mletého koriandru, 1 lžice hořčice, uzená (či sladká/lahůdková) paprika, 150g sójového granulátu, 2 lžice kukuřičného škrobu, rýžová a kukuřičná mouka k zahuštění

Postup přípravy: Troubu předehřejeme na 140° C a plech vyložíme pečícím papírem. Houby očistíme a včetně nožiček nakrájíme na plátky (3 - 5 mm silné). Cibuli a 2 stroužky česneku nakrájíme nadrobno. Spolu s houbami dáme do větší mísy, přidáme olej, 1 lžici sójové omáčky, koření a hořčici. Dobře promícháme, aby byly všechny houby obalené, přendáme na plech, vložíme do trouby a pečeme asi 20 minut. Po vyndání necháme krátce vychladnout, poté krátce rozmixujeme v mixéru na malé kousky (směs by neměla být na kaši). Sójový granulát s 1 lžicí sójovky uvaříme dle návodu, spolu s houbovou směsí přendáme do větší mísy. Přidáme škrob, mouky, 1 lžici sójové omáčky, dva rozmačkané stroužky česneku, papriky a dle chuti sůl, čerstvý pepř a jiné koření. Dobře promícháme rukou. Směs by měla být měkká, ale měly by se z ní dát dobře tvarovat kuličky. Plech vyložený pečícím papírem lehce vymažeme olejem. Z těsta rukama tvarujeme kuličky o velikosti pingpongového míčku a klademe na plech. Když

jsou všechny hotové, potřeme je lehce olejem, vložíme do trouby a na 150°C pečeme přibližně 60 minut. Po vyndání z trouby necháme kuličky krátce vychladnout, chladnutím se ještě více zpevní. Báječně chutnají například s domácí sojanézou z [tohoto video receptu](#). **Jana Petříková**

Cuketová směs na toasty

Ingredience: 6 cibulí, 1,5 kg cukety, lžička zázvoru, lžička pálivé papriky, 2 lžíce sójové omáčky, palice česneku, 2 malé rajské protlaky, sůl

Postup přípravy: Cibule zpěníme na oleji, přidáme oloupanou a na kostky pokrájenou cuketu a koření. Půl hodiny vaříme. Osolíme, přidáme protlak, rozmixujeme a poté ještě 5 - 10 vaříme. **Jitka Svobodová**

Semínkové chia krekry bez mouky

Ingredience: chia semínka (šálek), slunečnicová semínka (šálek), dýňová semínka (šálek), sezamová semínka (šálek), voda (šálek a půl), česnek (2 stroužky), nastrouhaná cibule (lžíce), sůl

Postup přípravy: Předehřejeme troubu na 160°C a vyložíme plech pečícím papírem. Ve velké misce smícháme všechna semínka dohromady. V menší misce dobře spojíme vodu, česnek a cibuli, zalijeme jí semínkovou směsí, dochutíme solí a dobře promícháme. Necháme hmotu odpočívat cca 30 minut do zhoustnutí. Pomocí špachtle rozprostřeme na tloušťku 3 – 4 mm na plech vyložený pečícím papírem a pečeme zhruba 30 – 40 minut. Rádýlkem nebo nožem rozkrájíme po zhruba 15 minutách pečení na libovolné tvary. **Ivana Bůbalová**

Foto Alexandr Darius Radecký

Sezónní zelenina

Levná, zdravá, trvanlivá a většinou regionální. K tomu všemu dietní, výživná a většinou i s rozmanitým použitím. Kulinářské téma, které bylo náplní zahájení pátého ročníku kurzů zdravého veg(etari)ánského vaření. Široká škála surovin, která právě v tomto podzimním období svou snadnou dostupností láká k nákupům ve větším množství, má také podobně široké využití v receptech s parametry racionální výživy. Význam sezónní zeleniny ještě v tomto roce určitě posílí z důvodu neúrody hub. Na stránkách Kompostu jsme už v minulosti některé recepty s touto tematikou uveřejnili. Polévka z dýně hokaido, červené řepy nebo zeleninové hranolky. V úvodním kurzu nové sezóny jsme se nejvíce zaměřili na vyšlechtěné odrůdy tykve obecné (které každý z nás jistě zná pod „označením“ cuketa, patizon) nebo právě nejrůznější variace dýní. Zatímco vodnatější konzistence cuket se hodí spíše pro tvorbu slaných buchet, placek nebo sekaných, moučnatou strukturu dýně hokaido po uvaření nebo upečení oceníme při tvorbě pomazánek nebo mixovaných omáček a polévek. Jejich předností je rychlé měknutí slupky, díky kterému tuto odrůdu dýně nemusíme loupat. Červená řepa - tolik nenáviděný druh zeleniny zvláště ze vzpomínek na její sterilovanou podobu z kuchyní základních škol. Kromě nesporných zdravotních výhod její konzumace jsme poukázali i na možnost využití pro sladkou kuchyni. Jako bonus mohli účastníci kurzů zhlédnout přípravu velmi jednoduché rostlinné majonézy, vytvořené z vařených brambor. Vaření ze sezónní zeleniny je totiž jako podzim samotný - barevné a rozmanité. Vyzkoušejte si to zprostředkovaně a uvidíte sami. Pokud máte nějaký oblíbený recept z této oblasti, určitě nám ho zašlete. Při dobrém uskladnění plodů sezónní zeleniny se totiž můžete těšit z jejich chutí ještě v zimě.

Foto -ah-

Rychlá cuketová buchta

Ingredience: cuketa (2 šálky), instantní polenta (2 šálky), voda (4 šálky), sekaný libeček (šálek), sůl (3 lžičky), 2 červené cibule, uzené tofu nebo klaso

Postup přípravy: Cuketu oloupeme, odstraníme střed a nastrouháme nahrubo. Cibuli nakrájíme na slabá půlkolečka, tofu nebo klaso na kostičky. Vše smícháme s ostatními ingrediencemi a vložíme do olejem vymazané a zbytkem polenty vysypané zapékací misky nebo na plech. Pečeme do ztuhnutí buchty na

Brambonéza

Ingredience: dva menší brambory, sůl (půl lžičky), hnědý cukr (lžička), plnotučná hořčice (2 lžice), voda (100 ml), rostlinný olej (100 ml)

Postup přípravy: Brambory uvaříme doměkka. V mixovací nádobě je smícháme s vodou, hořčicí, solí, cukrem a ponorným mixérem umixujeme dohladka. Postupně přiléváme olej a dále mixujeme.

Pomazánka z dýně hokaido

Ingredience: dýně hokaido, brambonéza, tymián, rostlinný olej, sůl

Postup přípravy: Dýni nakrájíme na plátky, zlehka osolíme a vložíme do zapékací misky vymazané olejem. Pečeme cca na 220 °C do změknutí. Vychladlou dýni rozmačkáme vidličkou, smícháme s brambonézou, tymiánem a dle chuti dosolíme.

Foto -ah-

Nepečené kuličky z červené řepy

Ingredience: červená řepa (šálek), špetka soli, strouhaný kokos (3/4 šálku), libovolné ořechy (1/2 šálku), víceprocentní hořká čokoláda (50 g), kukuřičný sirup (2 lžice), kakao (2 lžice), sezam

Postup přípravy: Řepu oloupeme, pokrájíme na menší kusy a uvaříme doměkka. Ještě teplou nastrouháme nadrobno. Ořechy nasekáme najemno a smícháme s řepou, kokosem, kakaem a špetkou soli. Přimícháme rozpuštěnou čokoládu a kukuřičný sirup. Hmotu propracujeme rukama a necháme v chladu ztuhnout. Válíme malé kuličky, které obalujeme v sezamu. -jj-

Kompost - Strakonický měsíčník o ochraně přírody

Příspěvky v tomto čísle - Jan Juráš, Alena Hrdličková, Vilém Hrdlička, Josef Pecka, Jana Petříková, Jindřich Podhorský, Marie Linhartová, Eva Legátová, Jitka Svobodová, Ivana Bůbalová

Grafika - Jan Juráš

Logo Kompost - Monika Březinová

Kresby - Ivana Jonová

Jazyková úprava - Alena Hrdličková

Kontakt - jan.juras@knih-st.cz, 380 422 721

Publikované články vyjadřují výhradně názory autorů

Anticopyright 2015

Ing. Jan Juráš -jj-

Ekoporadna při ŠK, Inf. centrum NO, Husova 380

Po - Čt: 7:30 - 16:00, Pá - po domluvě

tel.: 380 422 721, 721 658 244

E-mail: jan.juras@knih-st.cz

Mgr. Alena Hrdličková -ah-

Pobočka ŠK Za Parkem, Husova 380

Po a Čt: 13:00 - 18:00, St: 8:00 - 12:00 (otevírací doba půjčovny pro děti a dospělé)

tel.: 380 422 720

E-mail: alena.hrdlickova@knih-st.cz

Ing. Vilém Hrdlička -vh-

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Strakonice, Zámek 1

www.csop-strakonice.net

E-mail: v.hrdlicka93@gmail.com

